

Тыр-пул уявене саламлатпяр!

Сёнтёрү ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 җулхи майн 5-мёшёнченпе тухать

81 (7612) №

Шамат кун, 2008 җулхи октябрён (юпа) 25-мёшё

Хакё ирёлкё

Вырма паттәрёсем

Суворов ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Радонёж Виссаронович Кузнецов кәҗал та, 28-мёш вырма хуҗашна, хайне ыра ёнчен кәна кәтарпәр. Хайне пулашаканёпе Юрий Гордеевич Орлова (ЧР Президентён кәҗал стипендиачёпе) «Акрос» комбайнпа 1622 тонна тыра җапса тешелесе районта пёрремёш вырана тухрё.

А. БЕЛОВ сән үкерчкё.

ХИСЕПЛЕ ЯЛ ЁСЧЕНЁСЕМ! ВЕТЕРАНСЕМ!

Сире пурне те Тыр-пул уявёпе чунчёререн саламлатпяр.

Кәҗалхи уява эсир җитёнүсемпе кётсе илетёр. Санталәк условийёсемпе туллин уса курма тарәшрәр, акса-лартса хәварна ял хуҗаләх культуриҗене тухәҗлә җитёнтерсе илтёр. Тыр-пула кашни гектартан 23,2 центнер, сёр улмие 152 центнер пухса кёртме пултартпяр. Ку вәл иртнё сулхинчен паләрмаллах пысәк кәтарту. Тыр-пул җитёнтерекенпе ферма-ра вәй хуракансен ёҗё уйрәлми тачә җыхәннини те асра тытса тарәшрәр. Выльәх апатне җителёклё таран хәтерлесе хәвартпяр. Ситес җул пирён умра татах та пысәкрах тёллөвсем пулаҗсё. Чәваш Республика Президентё Н.В. Федоров Чәваш Енре тырапа сёр улмие миллионшар тонна пустарса илме тёллөв лартнини ырлатпяр. Җак задачәна пурнаҗлас тесе хамәртан килнини йәлтәх тәвәпәр.

Выльәх-чёрлөх продукцияне туса илесипе те пётёмёшле районёпе кәҗалхи 9 уйәхра иртнё сулхи җак вәхәтринчен әнә-сулларах ёҗлерёмёр. Паян ферма ёҗченёсем аш-какай, сёт ытларах туса илесипе тиллөҗсё. Выльәхсен йышне үстересипе те ёҗлөҗсё. Обществәлла выльәх-чёрлөхе йёркеллө хёл каҗарас тесе тарәшәҗсё.

Сире пурне те сәмәл мар, анчәх пархатарлә ёҗсёршён чёререн тав тәвәтпәр. Малашне те, йывәрләхсөнчен хәрамасар, умри тёллөвсене чыслән пурнаҗласа шанатпәр. Пурсәра та җирёп сывләх, әнәсу, телейлө вәрәм кун-сул сунапәр. Семёрсенче килёшүпе тату пурнаҗ пултәр. Җакә сөнё җитёнүсем тума хавхалантарса пытпәр.

Район пусләхё Ю.А. ИВАНОВ.

Йышану

Район администрацийён Хисеп грамотипе тата Тав җыравёпе наградәласси җинчен

1. Ял хуҗаләхпе продукция тирпейлекен промышленноҗ-ра ёҗленекен кунё ячёпе районти ял хуҗаләх отрасльне аталантарассинче пысәк түпе хывнашан тата нумай җул тухәҗлә ёҗленёшён 300 тенкелөх парне парса район администрацийён Хисеп грамотипе наградәлас:

Иван Ергомонович АНИСИМОВА, «Ударник» хуҗаләх водительне;

Дмитрий Андреевич БЫКОВА, «Восток» хуҗаләх механизаторне;

Илья Николаевич ВАСИЛЬЕВА, «Свобода» хуҗаләх механизаторне;

Николай Петрович ИВАНОВА, Чапаев ячёпе хисепленекен хуҗаләх механизаторне;

Геннадий Алексеевич ИЛЛАРИОНОВА, Чкалов ячёпе хисепленекен хуҗаләх механизаторне;

Григорий Моисеевич МОИСЕЕВА, «Орино» хуҗаләх водительне;

Евстафий Алексеевич ФИЛИПОВА, Суворов ячёпе хисепленекен хуҗаләх водительне;

2. Раҗҗей Федерацийён Ял хуҗаләх министрствин Хисеп грамотипе наградәланисене 500 тенкелөх парнесемпе паләртас:

Римма Семеновна АНДРЕЕВАНА, Е. Андреев ячёпе хисепленекен хуҗаләх уй-хир бригадин бригадирне;

Евгений Георгиевич ИВАНОВА, «Моргаушская» чәх-чёл фабрикин водительне;

3. Чәваш Республикн Ял хуҗаләх министрствин Хисеп грамотипе наградәланисене 400 тенкелөх парнесемпе паләртас:

Александр Петрович АЛЕКСАНДРОВА, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләх тракторист-машинистне;

Владимир Аркадьевич КАЛИНИНА, Муркашри сёт завочён ертүҗине;

Мария Ивановна МИХАЙЛОВАНА, «Герой» хуҗаләх уй-рамён ертүҗине;

Георгий Максимович СЕРГЕЕВА, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләхән төп инженерне;

Федор Иванович СПАСКИНА, Е. Андреев ячёпе хисепленекен хуҗаләх водительне;

4. Тей-тыра тата сёр улми районән вәтам кәтарпәвёнчен тухәҗларах туса илнө ял хуҗаләх предприятийён ертүҗисене район администрацийён Тав җыравёпе паләртас:

Михаил Николаевич ШИШОКИНА, «Восток» хуҗаләх ертүҗине;

Ростислав Николаевич ТИМОФЕЕВА, «Герой» хуҗаләх ертүҗине;

Владимир Славич АНДРЕЕВА, Суворов яч. хис. хуҗаләх ертүҗине;

Павел Геннадьевич ЕФИМОВА, Чкалов яч. хис. хуҗаләх ертүҗине;

Кронид Ефимович СРЕТИНСКИЕ, «Свобода» хуҗаләх ертүҗине;

Игорь Васильевич НИКОЛАЕВА, Ильич яч. хис. хуҗаләх ертүҗине;

Платон Павлович ДАВЫДОВА, «Ударник» хуҗаләх ертүҗине;

Юрий Николаевич ШИШОКИНА, «Орино» хуҗаләх ертүҗине;

Инна Ивановна GERMANOVANA, «ДаАн» ертүҗине;

Владислав Валерьевич Бархаткина, «Бархаткин» хуҗаләх ертүҗине;

Александр Иванович ТОЛСТОВА, «Толстов» хуҗаләх ертүҗине;

Владимир Аркадьевич КАЛИНИНА, Муркашри сёт завочён ертүҗине;

Николай Григорьевич ВАНЕРКИНА, «Моргаушская» чәх-чёл фабрикин ертүҗине.

Район администрацийён пусләхё Ю.А. ИВАНОВ.

Хёллехи вәхәт җине куҗатпяр

Җитес вырсарни кун, октябрён 26-мёшёнче, сёрле виҗё сехетре сехет йөпписене пёр сехет каялла куҗармалла. Җёр-шыв хёллехи вәхәт җине куҗатпяр.

Җыраңтару – 2009

Җитес җур җул валли җыраңтараҗсё

Районти «Сёнтёрү ялавё» хаҗата 2009 җулхи пёрремёш җур җулта илсе тәма җыраңтараҗсё. Ултә уйәха җыраңса илмелли хак – 191 тенкё 70 пус.

Хаклә вулаканәм, район хыпарҗисёр ан юлар. Җитес җул та пёрле пулар!

Райхаҗат редакцийё.

Кёрхи ёҗсене пётёмлетсе

Тәрәшса ёҗлесен үсём пулатех

Ял хуҗаләхё пирён район экономикин төп никёсё пулса таратпяр. Агропромышленность комплексёне хастар та маттур, сёр ёҗне чунтан парәннә тата юратакан сёршер җын вәй хуратпяр.

Хайсен профессия уявне ял хуҗаләх ёҗченё кәҗал ялпә мар кәтарусемпе кётсе илет. Паянхи наука җитёнёвөсемпе уса куракан, ял хуҗаләх техникне җенетсе агротехника ытәвөсене пәхәнса ёҗленекен, сёр пахаләхне сулсерен хәпартса пыракан, пысәк репродукциллө сөнө сортсемпе уса куракан хуҗаләхсем санталәкән кирек епле условийёсенче те пысәк тухәҗ илме пултартини куртмәр.

Пёрчёллө тата пәрса йышши культураҗсене пётёмпе 31 пин тонна яхән пухса кёртрёмёр, пёлтёрхинчен 10 пин тонна ытларах, кашни гектартан вәтамран бункер висипе 23,1 центнер тухәҗ пулчө.

«Герой» хуҗаләхри кашни гектартан 33,4 центнер, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләхри 30,6 центнер, Чкалов ячёпе хисепленекен хуҗаләхри 30,5 центнер, «Ударник» хуҗаләхри 29,8 центнер, «Восток» хуҗаләхри 29,1 центнер теш тыра пухса илме пултартпяр.

Уйрам сөнө сортсем хайсен тухәҗсене ытларах та савәнтарчө. Ильич яч. хис. хуҗаләхри (хуҗаләх ертүҗи Игорь Васильевич Николаев, төп агрономё Федор Аверкиевич Егоров) урпан «Владимирский» сортне кашни гектартан 73 центнер илме пултартчө. Савән пекех «Восток» хуҗаләхри (хуҗаләх ертүҗи Михаил Николаевич Шишочкин) «московская-39» сортлә кёрхи тулә гектартан 61 центнер, «эльф» сортлә урпа гектартан 55 центнер тухәҗ пачө. «Ударник» сәнәвлә производство хуҗаләхёнче (хуҗаләх ертүҗи Платон Павлович Давыдов) «прохоровка» сурхи туләнә гектартан 48 центнер пух-

са кёртрөс.

Пёлетпёр ёнтө, тыр-пул пухса кёртес ёҗ комбайнерсем җине тиенет. Хайсен тивөсөсене пурнаҗлассипе кәҗалхи вырма уйрамах лайәх ёҗленё комбайнерсене паләртса хәварма кәмәллә. Акә вөсем: Суворов ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Радонёж Виссаронович Кузнецов «АКРОС» комбайнпа 1622 тонна, «Свобода» хуҗаләхри Валерий Алексеевич Соловьёв «ДОН-1500» комбайнпа 1505 тонна, Чкалов яч. хис. хуҗаләхри Болеслав Николаевич Никитин «Вектор» комбайнпа 1345 тонна, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Юрий Петрович Егоров «Енисей 1200» комбайнпа 864 тонна тыра пустарса илчөс.

Тыра турттаракансене те ыра ятпа асәнса хәварас килет. «Ударник» хуҗаләхри Александр Ергомонович Анисимов, «Орино» хуҗаләхри Иван Алексеевич Ершов, «Герой» хуҗаләхри Арефий Александрович Мясников тарәшса ёҗлерөс.

Сёртме сухи ёҗсөнчө паләрнә чи маттур трактористсене тав тәвәтпәр. Вөсем: «Свобода» хуҗаләхри Николай Петрович Максимов, Суворов ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Федор Петрович Журавлев, «Востокри» Дмитрий Андреевич Быков тата ыттисем те.

Механизациленё бригадәсене ертсе пыракансенчен Суворов ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Валерий Федорович Добрянские, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Георгий Максимович Сергеева, Чкалов ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Николай Валерьевич Белова тата уй хир бригадәсене ертсе пыракансенчен Е.Андреев ячёпе хисепленекен хуҗаләхри Римма Семеновна Андреевана, «Герой» хуҗаләхри Мария Ивановна Михайлована, «Ударник» хуҗаләхри Раиса Георгиевна Васильевана ял хуҗаләх тех-

никине юсавлә тытса, ёҗ җынсене пёрлөштерсе пыраса мөн пур ёҗсене вәхәтра тата пысәк пахаләхпа туса пынәшән ыра ятпа кәна асәнмалла.

Муркаш районё республика шайёнчө сёр улми туса илесипе яланах паләрса тәнә. Кәҗал «иккёмөш сәкәра» 1063 гектар җинчен 17,8 пин тонна пустарса илтёмёр. Районёпе вәтам тухәҗ 168,1 центнерпа танлашрө. Җак культуранә кашни гектартан «Орино» хуҗаләхри 236,7 центнер, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләхри 229,4 центнер, «Герой» хуҗаләхри 228 центнер, «ДаАн» 210 центнер, «Свобода» хуҗаләхри 166,8 центнер, «Ударник» хуҗаләхри 165 центнер туса илчөс. Уйрам уйсөнчө «удача», «снегирь», «роко», «наядя» сортсен тухәҗсө 300-350 центнертан та иртпәр.

«Иккёмөш сәкәра» вәхәтра тата тирпейлө пухса кёртес ёҗре хуҗаләхсене пётёмөшлө пелү паракан шулсен коллективөсем пысәк пулашу пачөс. Уйрамах Чуманкасси шулө (355 тонна пустарна), Сосновка (268 тонна), Җатракасси (252 тонна), Иуҗкасси (246 тонна), Муркаш (243 тонна) шулөсем тарәшуллә пулчөс. Хөрү тапхәрта тивөслө пулашу панәшән Муркашри сёт завочён, «Моргаушкорм» обществән коллективөсене, Муркаш тата Мән Сентёр райовөсөн ёҗченёсене тав сәмахө калас килет.

Пулас тыр-пул никёсене кәҗал хывса хәварассишён районти чылай хуҗаләх җине тарса тимлөрө, кёрхи культураҗсене агротехникапа паләртнә вәхәтра пётёмпе 4163 гектар акса хәварна. Ку енөпе уйрамах Суворов ячёпе хисепленекен (794 га), «Ударник» (420 га), «Орино» (313 га), «Свобода» (230 га), Ильич ячёпе хисепленекен (210 га) тата ытти хуҗаләхсем йёркеллө ёҗлерөс.

Нумай җул хушши уса курман сёрсене сухаласа сәврәнәшә кёртес тёлөшлө Юнка, Шетмөпүс, Мән Сентёр, Каткас, Ильинка, Җатракасси ял тарәхёсенчө, Суворов ячёпе хисепленекен, «ВТМ», Мичурин ячёпе хисепленекен, «Колос», Бархаткин, Павлов, Матвеев, Толстов хресчен хуҗаләхсем аван ёҗлерөс. 1640 гектар суха ёҗсөме турөс, 943 гектар җинчө кёрхи культураҗсем акса хәварчөс.

Ял ёҗченёсем хальхи вәхәтра кёрхи сёртме тәвәҗсө, хуҗаләхсөнчө уса курна техникәнә хёллехи управа лартаҗсө, сёмёрёлми-ваннисене юсаса уса курма хәтерлөҗсө.

Хуҗаләхсөнчө машинәпа трактор паркне сөнөтмесен, сөнө технологисене хута ямасан малашләх сүккине хуҗаләх ертүҗисем лайәх айналчөс. Савәнпа кәҗал районта 47 сөнө техника 40 миллион та 590 пин тенкелөх туяннә; кредитпа 26 миллион та 820 пин тенкелөх, лизингпа 7 миллион та 581 пин тенкелөх, хуҗаләхсөн уксипе 6 миллион та 189 пин тенкелөх. Ку енөпе «Ударник», «Орино», «Герой», Суворов ячёпе, Чкалов ячёпе, Ильич ячёпе хисепленекен хуҗаләхсене ырапа паләртмалла.

Юлашкы сулсөнчө продукция туса илес ёҗре ял хуҗаләх предприятийөсемпе пёрлөх хушма хуҗаләхсөн түпи те пысәклансах пыратпяр. Муркаш районёпе пётёмпе туса илнө сёр улмин 70 процентчө, пахча сёмөсөн 95 процентчө, аш-какайән 65 процентчө, сётән 78 процентчө уйрам хушма хуҗаләхсөн җине тивет. Хушма хуҗаләхсене аталантармашкән сәмәлләтнә кредитсем кәҗал районёпе 412 сын 68 млн. тенкелөх илнө. Ку енөпе Ярапайкасси, Җатракасси тата Чуманкасси ял тарәхёсенчө ёҗ җыннисем патшаләх пулашөвөпе ытларах уса курна. (Вөсө 2-мөш стр.)